

Ramen för utarbetandet av budgeten för år 2023

VD/6451/02.01.00.00/2022

RV/MR/JT/EA

Det allmänna ekonomiska läget

Det blev svårare att förutspå ekonomin efter att Ryssland inledde ett anfallskrig mot Ukraina 24.2.2022. Innan kriget inleddes var Finlands ekonomi snabbt på väg att återhämta sig från den nedgång som coronapandemin orsakat. Utgångspunkten för de ekonomiska prognoserna är för närvarande att den ekonomiska tillväxten fortsätter, men avtar markant. Förutom kriget skapas osäkerhet också av att coronapandemin långt ifrån är över. Det råder därför stor osäkerhet i ekonomin.

Enligt Statistikcentralen växte Finlands ekonomi i februari 2022 med 2,9 procent jämfört med året innan. I april förutspådde finansministeriet en tillväxt på 1,5 procent för år 2022. De ekonomiska prognoserna har sjunkit avsevärt jämfört med de prognoser som gjordes i slutet av 2021 till följd av kriget i Ukraina. Tillväxten förväntas vara relativt stabil även under de kommande åren. Tillväxten beräknas till 1,7 procent år 2023 och till 1,5 procent år 2024. FM:s prognos förutsätter att sanktionerna mot Ryssland och Rysslands motsanktioner förblir oförändrade.

Sysselsättningsutvecklingen har varit positiv. Enligt Statistikcentralen var trendsiffran för sysselsättningsgraden 74,4 procent i februari 2022. Det är en rekordnivå. VM:s prognos utgår från att sysselsättningen förbättras långsammare i början av året, men fortsätter att förbättras under innevarande och kommande år.

IMF förutspår en tillväxt på 2,8 procent för euroområdet år 2022. Prognosen beaktar konsekvenserna av kriget i Ukraina, som är större för Europa än resten av världen. Kriget gränsar till EU:s östra gräns och utöver den ökande osäkerheten påverkar kriget i större utsträckning EU:s tillgång till råvaror och bl.a. logistiken jämfört med resten av världen.

Tillväxten i USA beräknas vara 3,0 procent, vilket innebär en avmattning av tillväxten. IMF förutspår en tillväxt på 4,4 procent för Kina, vilket är en historiskt låg nivå. Utmaningen för Kina är att landet fortsätter med omfattande nedstängningar för att kontrollera covid19-pandemin, vilket också påverkar ekonomin. Eftersom Kina är en central aktör inom industrin, påverkar nedstängningarna bl.a. tillgången till komponenter också på andra håll i världen.

Den accelererande inflationen är en stor utmaning för ekonomin. Inflationen drivs upp av flera saker samtidigt. Inflationen var på uppgång redan före Rysslands anfall. Detta påverkades av den globala ekonomins snabba återhämtning efter covid19-krisen och bland annat av problem orsakade av brutna produktionskedjor. Till exempel har elektronikindustrin i stor utsträckning drabbats av brist på komponenter. Rysslands angrepp på Ukraina i februari ökade inflationen ytterligare. EU, USA och flera andra stater införde ekonomiska sanktioner mot Ryssland. Detta har pressat upp priserna på produkter som importeras från Ryssland, Vitryssland eller Ukraina. Tillgången till dessa har försämrats direkt antingen på grund av kriget, på grund av sanktionerna eller att marknaden har förutspått kommande sanktioner. Det sistnämnda innebär framför allt att EU strävar efter att bryta sig loss från rysk energi, vilket omedelbart har pressat upp priset på både naturgas och olja. Energipriserna stiger också i ett bredare perspektiv. Livsmedel är en annan faktor som i stor utsträckning driver inflationen. Ryssland och

Ukraina är mycket stora livsmedelsproducenter och exportörer. Dessutom är Ryssland en mycket stor exportör av gödsel och råmaterial till gödsel.

Inflationen i Finland har stigit till 5,8 procent, inflationen i euroområdet till 7,4 procent och i USA till 8,5 procent. Dessa siffror är exceptionellt höga med tanke på att inflationen i exempelvis euroområdet under lång tid inte nådde den nivå på 2 procent som Europeiska centralbanken strävar efter. De ekonomiska prognoserna förutspår för närvarande att den höga inflationen kommer att förbli kortvarig. Detta förutsätter dock att inflationsförväntningarna och de lönekrav som ligger till grund för dem inte börjar stiga kraftigt.

Den stigande inflationen har flera konsekvenser, varav den mest betydande är räntehöjningen. Centralbanken i USA har redan börjat höja räntorna och Europeiska centralbanken väntas följa efter. Räntehöjningarna påverkar naturligtvis den ekonomiska utvecklingen. Till exempel har de offentliga ekonomierna i många europeiska länder blivit skuldsatta på grund av återhämtningen från corona.

Sammantaget finns det för närvarande ett flertal osäkerhetsfaktorer när det gäller att förutspå ekonomin. Detta återspeglas i att förtroendet för ekonomin har minskat snabbt. I Finland sjönk till exempel saldossiffran för konsumentförtroendet till -10,5 i mars. Indexets långsiktiga medelvärde är -1,7. Konsumenternas förtroende sjönk särskilt i fråga om Finlands ekonomi, förtroendet för den egna ekonomin hölls på en bättre nivå.

Den ekonomiska tillväxten avtar år 2022, men den offentliga ekonomin kommer att förstärkas i efterdyningarna av konjunkturuppgången. Många skattebaser växer måttligt och antalet stödåtgärder som vidtas på grund av coronaviruspandemin minskar ytterligare. Förbättringen av den offentliga ekonomins finansiella ställning avstannar dock och underskottet börjar öka igen. Den offentliga ekonomins utgifter och inkomster är strukturellt obalanserade bl.a. på grund av den åldrande befolkningen.

Tillväxten av kommunekonomin verksamhetsutgifter beräknas sakta av till omkring 1,8 procent år 2022. Utgiftsökningen upprätthålls av en ökning av social- och hälsovårdsutgifterna på grund av den åldrande befolkningen, avskrivningen av vård- och serviceskulder och utökningen av kommunernas uppgifter i linje med statsminister Marins regeringsprogram, vars kostnader ökar för varje år. Utgifterna som orsakats av coronaepidemin har inkluderats i prognosen till ett belopp som motsvarar den summa som förblev oanvänd förra året av de 1,6 miljarder i statsunderstöd som budgeterats för hybridstrategibekämpningen, dvs. cirka 500 miljoner euro. Kostnaderna för de skydds- och bekämpningsåtgärder som coronaviruset förutsätter och den motsvarande finansieringen har i utvecklingsprognosen förväntats vara lika stora år 2022. Dessutom kommer det att uppstå nya utgifter med anledning av dem som flyr kriget i Ukraina; kostnader som regeringen har åtagit sig att ersätta kommunerna.

År 2023 blir mycket exceptionellt för kommunekonomin när det gäller utvecklingen av såväl utgifter som inkomster, eftersom kommunernas verksamhetskostnader minskar och cirka hälften av driftsekonomiutgifterna försvinner som resultat av social- och hälsovårdsreformen. Verksamhetsutgifterna beräknas minska med 54 procent år 2023. Minskningen av verksamhetsutgifterna påskyndas inte bara av att social- och hälsovårdsutgifterna och räddningsutgifterna försvinner, utan också av att regeringsperioden avslutas, vilket resulterar i att ett antal tidsbegränsade åtgärder upphör. Å andra sidan beräknas de insatser som behövs för att hjälpa människor som flyr från kriget i Ukraina öka, bland annat på grund av det ökade behovet av småbarnspedagogik och förberedande utbildning för den grundläggande utbildningen.

Under åren 2024–2026 ökar kommunekonomin verksamhetsutgifter med i genomsnitt 2,3 procent om året. Ökningen av verksamhetsutgifter beror huvudsakligen på prishöjning. Förändringen i basservicens prisindex som beskriver kommunernas kostnadsutveckling uppgår i genomsnitt till 2,6 procent per år. Efter social- och hälsovårdsreformen kommer största delen av kostnaderna för den kommunala ekonomin att uppkomma från ordnandet av småbarnspedagogik och utbildning.

Under hela granskningsperioden 2022–2026 är kommunekonomin utgifter något större än inkomsterna med undantag för år 2023, då social- och hälsovårdsreformens nedskärande effekt på kommunernas skatteinkomster ännu inte i sin helhet syns i kommunal- och samfundsskatteinkomsterna. Behovet av strukturreformer för att öka kommunekonomin produktivitet och effektivitet kommer att finnas kvar även efter social- och hälsovårdsreformen, eftersom det råder en strukturell obalans mellan utgifter och inkomster. När social- och hälsovårdens och räddningsväsendets tjänster flyttar över till välfärdsområdena minskar kommunernas möjligheter att balansera sin ekonomi genom att anpassa utgifterna. Samtidigt förblir investeringsbehoven omfattande på grund av migrationen och byggnadsbeståndets ålder.

Verkningarna av coronapandemin syns fortfarande i Vandas arbetslöshetsgrad. Vandas arbetslöshetsgrad låg i mars 2022 på 11,3 procent och var därmed näst högst bland de sex största städerna. I slutet av mars 2022 var närmare 14 300 personer arbetslösa. Särskilt långsamt har långtidsarbetslösheten minskat; det var först i början av 2022 som den började minska. Pandemins konsekvenser för flygtrafiken och relaterade funktioner är fortfarande märkbart synliga i Vanda. På grund av de sanktioner som orsakas av kriget i Ukraina kan de finländska flygbolagen tillsvidare inte flyga till Asien via Rysslands luftrum, vilket försvagar bland annat Finnairs återhämtning från pandemins verkningar.

Budgetramen för år 2023

Utgångspunkten för Vandas budgetram för år 2023 är Vandas produktivitets- och tillväxtprogram 2021–2025 samt stadsstrategin 2022–2025. I enlighet med produktivitets- och tillväxtprogrammet bör årsbidraget i ramen för 2023 vara minst 115 milj. euro, för att ett smärre positivt resultat ska nås för räkenskapsperioden. Med anledning av välfärdsområdesreformen faller utgifterna för välfärd och socialvård samt räddningsväsendet bort år 2023 och dessutom förs också andra funktioner inom staden till välfärdsområdena. För att täcka dessa kostnader sänks kommunernas kommunala skattesats med 12,64 procentenheter. Dessutom skärs samfundsskattens andel ner med cirka 30 procent och även statsandelarna minskas i enlighet med deras social- och hälsovårdsposter. År 2023 kommer skatteinkomsterna redovisas kommunerna ännu delvis utgående från de tidigare skatteåren, så skatteinkomsterna för år 2023 är betydligt högre än vad de kommer att vara under de kommande åren. Detta höjer årsbidraget för år 2023 och räkenskapsperiodens resultat till en nivå som är högre än normalt. För år 2025 eftersträvas ett årsbidrag på ca 130 milj. euro i enlighet med stadsstrategins mål. I enlighet med stadsstrategin uppgår målet för det maximala beloppet för investeringarnas självfinansieringsandelar under fullmäktigeperioden 2022–2025 till 600 milj. euro.

Man har varit tvungen att bereda ramen under exceptionella förhållanden. Coronavirusepidemin är inte över än. Rysslands anfall mot Ukraina och den exceptionellt höga inflationen skapar osäkerhet. Dessutom har man ännu inte kommit överens om en arbetsmarknadslösning för kommunsektorn. Ramen utgår från de tillväxtprognoser som finansministeriet presenterade i den ekonomiska översikten från våren 2022, liksom de ekonomiska tillväxtprognoserna i planen för den offentliga ekonomin. Befolkningstillväxten i Vanda har ännu inte nått tiden före corona, men tillväxten fortsätter –

befolkningstillväxten förutspås bli 1,7 procent år 2023. Befolkningsprognosen uppdateras sommaren 2022. Prognoserna uppdateras i stadsdirektörens budgetöversikt, liksom även de preciserade verkningarna från statens budgetmangling och budgetförslag.

I driftsekonomin för år 2023 har det ökade servicebehovet i de lagstadgade tjänsterna beaktats för verksamhetsutgifternas del. Då staden växer ökar också antalet stadsanställda. Vid inrättandet av nya tjänster och befattningar strävar man dock efter övervägda och måttfulla ökningar. I ramen har man berett sig på bl.a. 84 nya vakanser inom den grundläggande utbildningen och 55 extra vakanser inom småbarnspedagogiken. För stadskulturens verksamhetsområde beräknades 20 nya vakanser, stadsmiljöns verksamhetsområde 14 vakanser och sysselsättnings servicen tre vakanser. I ramen har man på hela stadens nivå förutspått effekterna av den löneuppgörelse inom kommunsektorn som sannolikt kommer att genomföras år 2023, men siffrorna har koncentrerats till verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning och några siffror har ännu inte beräknats för de övriga verksamhetsområdena. Förändringen av interna hyresinkomster och hyresutgifter har uppdaterats i ramen. För staden har en plan för återhämtning från corona utformats, som gäller ännu år 2023.

Enligt ramen minskar verksamhetskostnaderna med 47 procent från driftsplanen för år 2022 till år 2023 på grund av verkningarna från välfärdsområdesreformen. År 2023 kommer verksamhetskostnaderna att öka förutom på grund av ett ökat servicebehov och en höjning av den allmänna prisnivån av bl.a. eftervården av coronaepidemin och satsningarna på strategiska mål som stadskulturen och stödet för inlärning. Förberedelser görs också för stigande räntekostnader i takt med att räntenivån stiger. Samkommunen Helsingforsregionens trafiks infrastructuresättningar samt kollektivtrafikavgifter har presenterats i ramen som preliminära uppskattningar och de preciseras i stadsdirektörens förslag i budgetskedet.

Den beräknade jämförbara tillväxten av nettoverksamhetskostnaderna (exklusive effekterna av den framtida lönelösningen och förändringen av interna hyror) från 2022 till 2023 är 2,5 procent inom verksamhetsområdet för fostran och lärande, 3,1 procent inom stadskulturens verksamhetsområde, 2,5 procent inom stadsmiljöns verksamhetsområde och 2,0 procent inom verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning.

Den kommunala skattesatsen har frysts i kommunerna för år 2023 på grund av välfärdsområdesreformen. Kommunalskattesatsen i Vanda är således 6,36 år 2023. Dessutom minskas samfundsskattens andel med ungefär en tredjedel i alla kommuner och med detta finansieras för egen del välfärdsområdena. Ramens skatteinkomstprognoser utgår från de nuvarande kommunal- och fastighetsskattesatserna för år 2022, de ändringar i skattegrunderna som föreslagits i det kommunalekonomiska programmet samt Kommunförbundets skatteprognos. Skatteinkomsterna förutspås minska med omkring 50 procent jämfört med prognosen för 2022. I statsandelsprognosen har man beaktat välfärdsområdesreformen, stadens befolkning enligt åldersgrupp per 1.1.2022, de ändringar i statsandelarna som föreslagits i det kommunalekonomiska programmet våren 2022 samt verkningarna av de tidigare nedskärningarna i statsandelarna. Intäkterna från statsandelarna förutspås minska med omkring 34,7 procent jämfört med prognosen för år 2022. Minskningen förklaras av bl.a. de poster som bundits i social- och hälsovården, vars andel riktas till finansieringen av välfärdsområdena och inte längre till kommunerna. Skatteinkomst- och statsandelsprognoserna uppdateras i budgetskedet.

Ramens resultaträkning hamnar på ett årsbidrag på 165,4 milj. euro och ett resultat på 50,1 milj. euro för räkenskapsperioden.

I ramen uppgår stadens planerade bruttoinvesteringsnivå för år 2023 till 158,3 milj. euro (investeringsdelen 152,2 milj. euro netto). För nybyggnads- och reparationsbyggnadsinvesteringar har 92,8 miljoner milj. euro reserverats. Under år 2023 är bl.a. sex nya daghemslokaler och Elmo simhall under uppbyggnad och tre skolor och gymnasier uppförs eller byggs ut. Investeringarna i offentliga anläggningstillgångar avser 39,0 milj. euro, inklusive bl.a. investeringar i gator och parker samt planeringen av Vandaspåran.

I det läge som råder vid bokslutet för år 2021 var stadens långfristiga lånestock omkring 849 milj. euro. De senaste åren har räntorna legat på en exceptionellt låg nivå, men de började stiga kraftigt i början av år 2022. I ramen har räntekostnaderna för år 2023 förutspåtts ligga på 7,2 milj. euro. En höjning av räntekostnaderna förutspås också för de kommande åren.

Stadsstyrelsen 6.6.2022 § 14

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) godkänna ramen för utarbetandet av driftsekonomi och investeringarna i budgeten för 2023 i enlighet med bilagan,
- b) instruera verksamhetsområdena att göra upp en investeringsplan för tioårsperioden 2023–2032 i vilken budgetens samtliga projektgrupper ingår,
- c) föreslå att fram ramen för utarbetandet av budgeten för 2023 förs till stadsfullmäktige för kännedom

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 20.6.2022 § 6

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna ramen för utarbetandet av budgeten 2023 för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

– Bilaga 1 Ramtabeller 2023

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

stadsdirektör Ritva Viljanen, fornamn.efternamn[at]vantaa.fi

ekonomi- och strategidirektör Matti Ruusula, ekonomi- och strategidirektör